

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) सामाजिकशास्त्रे

परीक्षा : एप्रिल / मे – २०२४

द्वितीय वर्ष

सत्र – ३

विषय:– प्राचीन भारताचा इतिहास (मौर्यपूर्व काळ) (HC-301)

दिनांक: २२/०५/२०२४

गुण : १००

वेळ : दु. २.०० ते दु. ५.००

सूचना : सर्व प्रश्न सोडवा.

प्रश्न १ दीर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन) (४०)

१. इतिहासाचा अर्थ सांगून स्वरूप स्पष्ट करा.
२. हडप्पा संस्कृतीतील सामाजिक जीवनावर सविस्तर टीप लिहा.
३. वैदिककालीन सामाजिक जीवनाची माहिती लिहा.
४. इ.स.पू. सहाव्या शतकातील परिवर्तनाचा आढावा पुढील मुद्द्यांच्या आधारे घ्या.
अ) लोहतंत्रज्ञान ब) शेतीचा विकास क) व्यापाराचा विकास ड) शहरीकरण

प्रश्न २ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) (३०)

१. प्राचीन भारताच्या इतिहासाच्या अभ्यासासाठी भौतिक साधने यावर टीप लिहा.
२. प्रागैतिहासिक कालखंडातील पुराणाश्म, मध्याश्म व नवाश्मयुगीन मानवाची वैशिष्ट्ये लिहा.
३. आर्यांच्या वाङ्मय परंपरेची माहिती लिहा.
४. इ.स.पू. सहाव्या शतकातील धार्मिक परिवर्तनाची माहिती लिहा.
५. इ.स.पू. सहाव्या शतकातील सोळा महाजनपदांची माहिती लिहा.

प्रश्न ३ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (३०)

१. हडप्पा संस्कृतीचा न्हास
२. आर्यांची प्रशासनव्यवस्था
३. पर्शियन व ग्रीक आक्रमणे
४. इतिहासाच्या संदर्भ साधनांचे परीक्षण

Translation in English

Sub: History of Ancient India (Pre-Mauryan Period (HC-301))

Instructions: Attempt all questions.

Q.1. Answer in detail (Any Two) (40)

1. State the meaning of history and explain its nature.
2. Write a detail note on social life in Harappan civilization.
3. Write the information about the social life during Vedic period.
4. Take review of reforms in 6th century B.C.E. with the help of following points-
 - a) Iron technology
 - b) Development of Agriculture
 - c) Development of trade
 - d) Urbanization

Q.2. Answer in brief (Any Three) (30)

1. Write a note on material sources for study of history of ancient India.
2. Write characteristics of man during Paleolithic, Mesolithic and Neolithic time.
3. Write the information about the literature of Aryans.
4. Write the information about the religious reforms during 6th century B.C.E.
5. Write the information about 16 Mahajanapadas during 6th century B.C.E.

Q.3. Write short notes. (Any Two) (30)

1. Decline of Harappan civilization
 2. Administrative system of Aryans
 3. Persian and Greek invasions
 4. Critical analysis of sources of History
-